

Endresz Brigitta
1. PhD – Debreceni Egyetem - Finnugrisztika
endresz.brigi@gmail.com

Negyedik óra

Téma: közlekedési eszközök, hobbi

Nyelvtani rész: befejezett múlt, régmúlt, múlt idők használata

Nyelvtan + gyakorlatok:

Befejezett múlt idő:

- összetett igealak: első tagja a **létige ragozott alakja**, második tagja a **főige befejezett melléknévi igeneves alakja**

pl: olen sanonut
olet sanonut
on sanonut
olemme sanoneet
olette sanoneet
ovat sanoneet

1. gyakorlat: ragozd végig befejezett múlt időben a következő igéket!

puhua käydä tulla tavata mainita vanheta

Régmúlt:

- összetett igealak: első tagja a **létige múlt idejű ragozott alakja**, második tagja a **főige befejezett melléknévi igeneves alakja**

pl: olin sanonut
olit sanonut
oli sanonut
olimme sanoneet
olitte sanoneet
olivat sanoneet

2. gyakorlat: ragozd végig befejezett múlt időben a következő igéket!

muuttaa tiedä pestä haluta tarvita *paeta

Mikor melyik múlt időt használjuk?

Egyszerű múlt idő:

- a cselekvés teljesen befejeződött (*Asuin Debrecenissä kaksi vuotta* (Két évig laktam Debrecenben) - már nem lakok ott).
- a cselekvés pillanata konkrét, találunk rá utalást a szövegben (*Kävin Suomessa vuonna 2009* (2009-ben Finnországban jártam)).
- jellemző, hogy bizonyos határozószók megjelenése egyszerű múlt időre utal: *hetki sitten* (egy pillanattal ezelőtt), *eilen* (tegnap), *viime* (múlt, előző).
- a születési dátum esetében ezt az igeidőt használjuk, ha az illető már nem él (*Aleksis Kivi syntyi vuonna 1834* (Aleksis Kivi 1834-ben született) – és már nem él).

Befejezett múlt idő:

- a cselekvés ugyan a múltban kezdődött, de még ma is tart, illetve hatása ma is érződik (*Olen asunut Debrecenissä kaksi vuotta* (Két éve lakok Debrecenben) – és még most is itt élek).
- a cselekvés a múltban történt, de a pontos idejét nem tudjuk, vagy nem tartjuk fontosnak (*Olen käynyt Suomessa kolme kertaa* (Kétszer jártam Finnországban) – nem tudjuk, pontosan mikor, és megvan az esélye, hogy a jövőben is megyek még).
- Jellemző határozószók: *joskus* (néha), *usein* (gyakran), *aina* (mindig), *ei vielä* (még nem), *silloin tällöin* (olykor-olykor)...
- a cselekvés ugyan még nem történt meg, de a lehetősége fennáll a jövőben (*En ole koskaan käynyt Italiassa* (Még nem jártam Olaszországban)).
- a cselekvésnek már csak nyomai látszanak (*Yöllä on satanut* (Este esett) – már nem esik, de az úttest nedves).
- a születési dátum esetében ezt az igeidőt használjuk, ha az illető még él (*Olen syntynyt vuonna 1987* (1987-ben születtem) – és még élek).

Régmúlt:

- az egyszerű múlt idővel áll párban; azt fejezi ki, hogy mi történt egy meghatározott múltbeli időpont előtt, tehát előidejűség érzékeltetésére használjuk (*Olin lukenut Suomesta, ennen kuin tulin tänne* (Olvastam már Finnországról, mielőtt idejöttem) – először olvastam róla, utána mentem oda).

Kulkuvälineet = Ajoneuvot = Közlekedési eszközök

auto
rekka
bussi
juna
metro

ratikka = raitiovaunu
lentokone
helikopteri
laiva
vene
polkupyörä
mopo
moottoripyörä

- ha a közlekedési eszközökhöz hozzákapcsoljuk a **-lla/-llä** ragot (amit már jól ismerhetünk, hiszen helyviszonyt jelölő ragoknál vettük a külső sor tagjaként), akkor azt fejezhetjük ki, hogy valamivel utazunk, megyünk, jövünk stb.

Pl: *Minä tulen kouluun bussilla* (Busszal jövök iskolába).
Minä menen Debreceniin junalla (Vonattal megyek Debrecenbe).
Minä matkustan laivalla (Hajóval utazok).

3. gyakorlat: kapcsold hozzá a fentebb szereplő közlekedési eszközök nevéhez a **-lla/-llä** ragot!

Harrastukset = Hobbik

urheilu
juoksu
kävely
uinti
pyöräily
sulkapallo
koripallo
jalkapallo
squash
jäähkiekko
tennis
tanssi
rullaluistelu
lukeminen
musiikin kuuntelu
laulaminen
valokuvaus
maalaus
ruoanlaitto

- ha válaszolni szeretnénk a **Mitä sinä harrastat?** (Mi a hobbid?) kérdésre, az előző lehetőségeket **partitívuszba** kell tennünk:

Minä harrastan urheilua (Én sportolok).

4. gyakorlat: tedd partitívuszba a fentebb szereplő hobbikat!

Finn kultúra:

Kicsoda Aki és Mika Kaurismäki?

- A **Kaurismäki fivérek** nemzetközileg elismert finn **filmrendezők**.
- Stílusuk igen eltérő. Mika filmjeiben több a cselekmény, míg Aki filmjeiben a szereplők alig szólnak néhány szót.
- Mika rendezi filmjeit, Aki viszont filmjeinek rendezője, forgatókönyvírója, vágója és producere is egyben. Filmjeit gyorsan, kis költségvetéssel készíti.
- Filmjeik általában nagyobb városok félreeső síkatoraiban játszódnak. Kisemberekről, munkásokról szólnak, akik szerelmi bánattal és megélhetési gondokkal küzdenek.
- Aki filmje például a **Tulitikkutehtaan tyttö** (Gyufagyári lány), amit Magyarországon is bemutattak.
- Mika filmje például a **Paperitühti** (Papírcsillag).
- Mivel a finn filmeket nyelvi problémák miatt nehéz reklámozni és eladni külföldön, több filmet angolul vagy franciául készítettek, illetve együtt dolgoztak külföldi forgalmazókkal. A nemzetköziség ellenére azonban továbbra is nagyon fontosnak tartják, hogy a hazai filmek finnül készüljenek.

Szorgalmi feladat:

Alkoss a megadott példamondat alapján kérdéseket befejezett múlt időben a megadott kifejezésekkel!

ratsastaa (lovagolni)

Oletko koskaan ratsastanut? (Lovagoltál valaha?)

1. laulaa karaokea
2. käydä Pariisissa
3. juoda maitoa
4. rullaluistella
5. ajaa autoa
6. muuttaa
7. uida meressä
8. nähdä elefanttia
9. syödä makkaraa
10. tanssia

4. óra szószedete:

muttaa	költözni	auto	autó
tiedä	tudni	Minä harrastan urheilua.	Én sportolok.
pestä	mosni	rekka	kamion
haluta	akarni	bussi	busz
tarvita	szükséges	juna	vonat
paeta	menekülni	metro	metró
hetki sitten	egy pillanattal ezelőtt	ratikka = raitiovaunu	villamos
eilen	tegnap	lentokone	repülőgép

viime	előző, múlt	helikopteri	helikopter
syntyä	születni	laiva	hajó
Minä olen syntynyt vuonna	Én-ban/-ben születtem.	vene	csónak
käydä	járni	polkupyörä	bicikli
kolme kertaa	háromszor	mopo	robogó
joskus	néha	moottoripyörä	motorkerékpár
usein	gyakran	Koulu	iskola
aina	mindig	matkustaa	utazni
ei vielä	még nem	urheilu	sport
silloin tällöin	olykor-olykor	juoksu	futás
ei koskaan	soha	kävely	séta
Yöllä on satanut.	Este esett.	uinti	úszás
lukea	olvasni	pyöräily	biciklizés
ennen kuin	azelőtt, hogy...	sulkapallo	tollaslabda
tulla tänne	ide jönni	koripallo	kosárlabda
kulkuväline	közlekedési eszköz	jalkapallo	foci
ajoneuvo	közlekedési eszköz	squash	squash
harrastus	hobbi	jääkiekko	jégkorong
ruoanlaitto	főzés, ételkészítés	tennis	tenisz
maalaus	festés	tanssi	tánc
valokuvaus	fényképezés	rullaluistelu	görcorcsolya
laulaminen	éneklés	lukeminen	olvasás
musiikin kuuntelu	zenehallgatás	<i>Mitä sinä harrastat?</i>	Mi a hobbid?